

OORLOGSHERINNERINGEN 1940-1945

Het was op een mooie dag.
Toen Jan opeens de Moffen zag.
De strijd was daarna gauw beslist.
Vele Hollanders waren dood of vermist.
Zo werd ons kleine land bezet.
Schikken wij ons ook nauwgezet?
Al gauw waren er van die Hollandse ronden.
Die in Holland geen werk vonden.
Zij gingen naar een arbeidsbureau.
En vertelden daar zus en zo.
De bureau's waren bijdehand.
Die zeiden: "Er is werk in Duitsland."
"De verdiensten zijn er goed."
"Dus gaat er heen met spoed."
Zo gingen verschillende landgenoten
En dachten: "Nu hebben wij het geschoten."
Dat ging zo enkele maanden voort.
Toen de stem van de arbeidsinzet werd gehoord.
Jan was ook weldra de sigaar.
Hij maakten zich voor de strijd vast klaar.
En dacht: "Het zal zo'n vaart niet lopen."
Anders was hij vast wel weggekropen.
Maar na een half jaar en zie.
Viel hij in de handen van de politie.
Het hielp hem niet al ging hij hard te keer.
Ze brachten hem heel rustig naar 't Haagse Veer.
Ze gingen daar iedere dag een uurtje luchten.
Je kon dan heus niet vluchten.
Na 14 dagen ging hij genieten van de Brabantse lucht.
Want zij brachten hem naar het K.L. Vught.
Hij dacht: "Wat is me dat een strop."
"Kost het hopelijk niet mijn kop."
Maar toen Jan goed en wel daar zat.
Was het nog niet zo'n beroerd gat.
Hij was 14 dagen in het kamp.
Toen gebeurde er een kleine ramp.
Zijn voet had hij kapot gelopen.
En daar was water naar toegekropen.
Zo ging hij dan met tegenzin.
Heel rustig het kampziekenhuis in.
Maar van achteraf bekeken.
Is het voor hem daar nog niet zo slecht gebleken.

De rust en eten was er goed.
Hij kreeg weldra een dikkere snoet.
Na drie maanden wel verdiende rust.
Was de dokter op een dag goed gemust.
Hij zei tegen Jan met een strak gezicht.
Begin jij maar eens aan je lager plicht.
Er werkten kameraden van hem in Breda.
Die ging hij toen maar gauw achterna.
Daar moesten ze werken den gansen dag.
Tot je er groen van zag.
Maar Jan had nog geen tegenspoed.
Het eten was er behoorlijk goed.
Zo hielden ze zich 2 maanden aardig sterk.
Toen was er voor hun allemaal geen werk.
Het duurde daarna maar enkele dagen.
Dat ze 200 kameraden naar Vught vertrekken zagen.
Jan moest ook naar Vught weer mee.
Hij was daar niets over tevree.
Zo zijn ze uit Breda dan weggegaan.
En kwamen gezond in Vught weer aan.
Daar heeft Jan enkele maanden zijn werk verricht.
Toen kwam het commando Roosendaal in 't zicht.
Jan ging daar gauw vrijwillig heen.
Hij deed dat heus ook niet alleen.
Het beviel hem daar maar al te goed.
Na 6 weken hadden ze weer tegenspoed.
Het commando moest weer terug.
Naar Jan zijn zin wel wat te vlug.
Zo kwam hij voor de derde keer.
In het kamp Vught weer.
Zo volbracht hij alles bij elkaar.
In het kamp Vught een vol jaar.
Tot op die gedenkwaardige dag.
Jan zich opeens uitgeroepen zag.
Hij dacht:"Heb ik dat goed gehoord."
"Dan ga ik op transport naar D.L. Amersfoort."
Hij was daarom ook o zo blij.
Jan dacht:"Dan ben ik over een paar weken vrij."
Zo gingen dan een 40 vrinden.
Die allen de vrijheid hard beminden.
Al was het in Vught ook nog zo goed.
Ze verlieten het allen welgemoed.

En gingen met bussen naar de trein.
Daar maakten ze nog een beetje gein.
Ze moesten twee aan twee gaan staan.
Want daar kwam de trein al aan.
Jan had het heel goed naar zijn zin.
Daarom stapte hij gauw de trein maar in.
De reis verliep verder ongestoord.
Ze kwamen allen in het kamp Amersfoort.
Daar maakten ze hem vond Jan te bruin.
Ze moesten allen in de rozentuin.
Ze lieten hun daar in tot na 't appél.
Toen werden ze verlost uit die eerste hel.
Jan voelde zich niets op zijn gemak.
Eindelijk werd hij gebracht naar zijn bestemde barak.
Daar kregen ze nog wat te eten.
Daarna met slapen alles maar vergeten.
Het is hem in dat kamp heel goed gelukt.
Hij heeft zich van de arbeid best gedrukt.
Na 3 weken maakten ze een transport voor Duitsland klaar.
Jan was gelukkig ook de sigaar.
Hij schreef naar huis om al zijn goed.
Wat ze moesten brengen met een beetje spoed.
Zo ging dan op een zekere nacht.
Beschermd door een grote wacht.
Het transport uit Amersfoort.
Naar het onbekende oord.
Want al die jongens gingen.
In Schwaben naar het plaatsje Offingen.
De trein stond al voor hun gereed.
De stoker had het vuur goed heet.
Dus alles was klaar voor de reis.
Al ging het helaas niet naar Parijs.
Daar ging de trein.
De jongens maakten gein.
Wat was hun wens?
Het bereiken van de grens.
Dan ging de politie weg.
Maar ze hadden pech.
Want in hun plaats.
Kwamen hun Duitse maats.

Bij Jan kwam al gauw de gedachten.
"Moet ik nu nog lang op de vrijheid wachten."
"Maar toch de kop hoog opgebeurd."
"En verder niet getreurd."
Het ging zo dan door mooie streken.
Die door de jongens goed werden bekeken.
Voor Jan was alles nieuw wat hij ook zag.
Zo ging het door de ganse dag.
De jongens maakten onder elkander toekomst dromen.
De avond begon weer langzaam te komen.
Maar nog steeds waren ze niet op het einde van hun tocht.
Ze dachten:"Aan wie zijn we nu verkocht."
Maar eindelijk midden in de nacht.
Minderde de trein zijn vaart uit volle macht.
Hij stopte aan een hulpstation.
Wat Jan bij het licht der lampen gauw zien kon.
Daar was ook al weer een andere wacht.
Die hun naar de plaats van bestemming bracht.
Ze moesten slapen in de zaal van een groot gebouw.
Maar met 300 man lagen ze wel wat nauw.
Jan stond de andere morgen half uitgerust weer op.
Hij dacht:"Wat hebben wij een grote strop."
Het gebouw was maar half afgebouwd.
En op de zaal was het verschrikkelijk benauwd.
Maar na een goede week.
Toen het op die zaal zo best niet bleek.
Moesten de jongens al heel vroeg naar de trein.
Om op tijd op hun werk te zijn.
Het klinkt misschien wel wat sterk.
Iedere dag 50 km naar je werk.
Dat ging 2 maanden zo door.
Toen kwam er gelukkig redding hoor.
Er was voor hun in de fabriek.
Het klinkt nu direct niet als goede muziek.
Een gedeelte afgezet.
Met voor ieder een houten bed.
Zo gingen weer 3 maanden dan voorbij.
Eindelijk was hun nieuwe lager vrij.
Daar gingen ze toen weer naar toe.
De jongens waren het in de fabriek ook moe.
De kerst kwam ook al naderbij.
Dat betekende voor de jongens dan zijn we vrij.

Voor Jan was het zeker een groot plezier.
Na 18 maanden gevangen te zijn als een dier.
En dan weer lopen als een vrij man.
Ik hoop dat ieder dat zich voorstellen kan.
In 't lager was het eten niet teveel.
Jan keek soms van de honger scheel.
Nu was hij vrij en dan maar aan de biets.
Dat was voor hem ook al weer niets.
Maar honger is een scherp zwaard.
En wel een van de ergste dingen op aard.
Zo werkten de jongens op bouwstalle en fabriek.
Geregeld waren er wat ziek.
Jan hield zich taai maar hij werd ook de klos.
Want bij hem brak de doorval los.
Van alles gingen de arts en verpleger met hem proberen.
Maar de normale stoelgang wilde niet terugkeren.
Ze hebben hem toen naar een ziekenhuis gebracht.
Daar bracht hij door zo ongeveer een week of acht.
Maar nog steeds was hij niet helemaal gezond.
Al liep hij ook zo nu en dan wat rond.
Totdat opeens op een mooie dag.
Jan 5 formatie vliegtuigen zag.
Die lieten heel wat eieren naar beneden ploffen.
Zo werd het ziekenhuis ook getroffen.
Dat begon tot overmaat van ramp ook nog te branden.
En gaven verplegers en soldaten volop werk in handen.
Voor Jan was dat ook een ramp.
Hij dacht met schrik terug aan zijn kamp.
Daar moest hij natuurlijk nu weer heen.
Maar de zuster kwam en zei van neen.
De 5 Hollanders werden naar een ander ziekenhuis gebracht.
Daar kwamen ze aan net voor de nacht.
De zusters lachten daar allemaal.
Want nu hadden ze 7 Hollanders op die ene zaal.
Om van de schrik te bekomen kregen ze wat te eten.
Daarna maar proberen te slapen en te vergeten.
Maar slapen was gauwer gezegd dan gedaan.
Daar hadden ze die dag te veel voor moeten doorstaan.
Voor Jan was de nacht toch nog niet slapeloos.
Hij sliep tenminste nog een kleine poos.
De andere dag werd hij door de dokter onderzocht.
En die bepaalde wat Jan eten mocht.

Daar bracht hij ongeveer 10 dagen door.
In die 10 dagen passeerde er heel wat hoor.
Iedere dag zaten ze een paar uur in de kelder.
Dat was wel jammer want de lucht was mooi helder.
Maar na 6 dagen.
Toen ze weer in de kelder lagen.
Vielen er eieren vlak naast hun gebouw.
Ze zaten toen wel in het nauw.
De kelder was vol stof.
Maar ze hadden nog een bof.
Want was het gebouw geraakt.
Had Jan het niet lang meer gemaakt.
Maar toen dat was geschied.
En ieder die kon het ziekenhuis verliet.
Dacht Jan al heel vlug.
"Ga ik naar 't lager terug."
"Dan is misschien binnen een week."
"Mijn maag ook weer van streek."
"En dat is een grotere strop."
"Daar schiet ik niets mee op."
Dus in het ziekenhuis stil maar afgewacht.
De dagen in de kelder doorgebracht.
Dat ging een week zo door.
Toen kwam er verandering hoor.
Iedereen die lopen kon moest weg.
Jan dacht:"Ik heb weer pech."
"Want in het lager is het de vraag."
"Wat doet mijn rare maag."
Maar daarom niet getreurd.
Het was nu toch gebeurd.
Jan had een koffer groot en zwaar.
Hij dacht:"Hoe speel ik dat nu klaar?"
Zijn kameraad verschafte raad.
"Als er nu een stok door 't oor heen gaat."
"Dan kunnen we hem samen dragen."
"En zo moeten de tocht maar wagen."
Zo gingen ze 's avonds dan op stap.
Jan zei:"Het is een mooie grap."
"Kunnen we 's avonds laat."
"Gaan lopen dwalen op de straat."
Na een paar uur waren zij moe.
Ze gingen naar een boertje toe.

Daar konden ze slapen in het hooi.
Dat was wel zo mooi.
De andere morgen waren ze goed uitgerust.
En trokken verder goed gemust.
Drie uur kwamen zij in 't lager aan.
En zijn naar de ziekenbarak gegaan.
Daar hebben ze gelukkig maar één nacht geslapen.
Toen waren die Amerikaanse apen.
Alzo dichtbij.
Daarom lieten ze het hele lager vrij.
De jongens waren erg in hun schik.
Ze zeiden:"Naar een boer en vreet je dik."
Vier dagen hebben ze in spanning doorgebracht.
Totdat toen op een mooie nacht.
Het wonder was geschied.
De mof met stille trom de stad verliet.
Drie weken heeft Jan bij een boer gezeten.
Hij had de boer zowat ook opgevreten.
De boeren waren blij toen na 21 dagen.
Ze al die Hollanders vertrekken zagen.
Jan dacht:"Nu heb ik het zowat gewonnen."
"Want de reis naar Holland is begonnen."
Zo ging het van de ene stad naar de ander.
Ze spraken veel over thuis met elkander.
Na 14 dagen hadden ze veel gezien en doorstaan.
Toen kwamen ze in Tilburg aan.
Daar werd hun verteld:"Het is hier toch zo slecht."
En hoe de moffen hun hadden geknecht.
Maar nu is het voorbij.
We zijn gelukkig vrij.
In Tilburg heeft Jan eenmaal overnacht.
Daarna zijn ze naar Oisterwijk gebracht.
En daar werd hun verteld.
Het westen is nog niet opengesteld.
Dat was voor hun alweer een strop.
Maar toch ze hielden de kop rechtop.
Twee jaar was het immers goed gegaan.
En de moffen waren nu toch van de baan.
Hij werd ingekwartierd bij goede mensen.
Die bediende hem zowat op al zijn wensen.
Ze waren allen zeer tevrede.
Want heel Oisterwijk leefde met hun mee.

De kapper en de bioscoop.
Alles was voor hun o zo goedkoop.
Na 11 dagen kwam de lang verwachte lijst.
En werd er naar Den Bosch afgereisd.
Daar moesten ze uit nood.
Plaats nemen op een boot.
Die bracht hun naar Rotterdam.
Waar ze 's nachts aankwam.
Nu moest Jan zien verder te komen.
Daarom heeft hij de politie in de arm genomen.
Zo kwam na lang gepraat.
De politie met goede raad.
Hij werd geholpen uit de nood.
En naar Pernis overgezet met een politieboot.
Daar kwam hij 2 uur aan.
Jan is uit de boot gegaan.
Hij heeft zijn koffer opgenomen.
En ging op weg naar zijn omen.
Half drie was hij daar.
Maar er was een klein bezwaar.
Alles was in diepe rust.
Maar Jan was goed gemust.
Hij was ook heel niet bang.
Het duurde dan ook niet lang.
Toen had hij met bellen wat succes.
Zijn neef kwam uit zijn nest.
Die zag hem bij de deur al staan.
En is toen gauw naar zijn ouders gegaan.
Die kwamen uit bed al o zo vlug.
Want hun neef was nu gelukkig terug.
Zo werd Jan door zijn oom en tante hartelijk gegroet.
Dat gebeurde nog met een slaperige snoet.
Hij werd naar binnen gauw gebracht.
Zo hebben ze zitten praten de rest van de nacht.
Zijn oom zei tegen hem ook rond.
"Zij zijn bij jou thuis allen gezond."
Hij was toen helemaal uit de nood.
Gelukkig geen van zijn ouders dood.
Om 8 uur is zijn oom.
Gereden naar Jan zijn hoom.
Daar vertelde hij niet te vlug.
U zoon is uit het beloofde land terug.

Nu moet ik hebben de broer van Jan.
Dat die met mij meegaan kan.
Jan was zeer tevrede.
Zijn broer kwam mee.
Ze hebben elkander begroet.
Zoals bij broeders dat moet.
De koffer daarna opgenomen.
En proberen op Hoogvliet te komen.
Halfelf kwam hij daar aan.
Ze hadden al op wacht gestaan.
Zo ontmoeten naar twee jaar.
De familie dan elkaar.
De ontmoeting was een genot.
Jan was gelukkig niet kapot.
Jan zei: "Nu verder niet getreurd."
"De kop hoog opgebeurd."
"Moffen kom je niet meer tegen."
"De N.S.B.ers moeten straatjes vegen."
"Ik heb veel meegemaakt."
"Maar ze hebben me gelukkig niet gekraakt."
"En nu met een lachende snoet."
"De toekomst tegemoet."

=====

ZWARTE BRIEVEN

Het leven van Jan de Häfteling.
Is toch maar een raar ding.
's Morgens is hij nog helemaal goed.
's Avonds loopt hij met een blauwe snoet.
Zo was het op een waaielige dag.
Dat Jan 12 uur naderen zag.
12 uur was het al gauw.
Hij viel van den honger zowat flauw.
Ze moesten in het gelid gaan staan.
Want daar kwam de Bochel al aan.
De Bochel was een S.S. man.
Je weet wel zo'n vent die alleen snauwen kan.
Die nam het appél even af.
De jongens stonden gewoonweg paf.
Anders duurde het een half uur.
Nu was het zo gebeurt, maar wat keek hij zuur.
Maar daar kwam de aap al uit de mouw.
Een lelijk woord een grote snauw.
Dat betekende heel erg lief.
"Wie heeft er geschreven een zwarte brief."
Hij zei nog: "Ik heb een brief ontvangen."
"Daar zullen jullie allen voor hangen."
"En let wel dat jullie het goed verstaan."
"Als je niet zegt, wie het heeft gedaan."
"Laat ik je zonder vreten aan 't werk gaan."
Daar stonden we dus, geen zonneschijn.
Geen eten, dat was nu heus niet fijn.
We mopperde, maar tegen hem waren we z.g.n. lief.
Maar het bleef: "Van wie is die brief."
"Als niemand van jullie dan iets weet."
"Kan het best beuren dat ik ook wat vergeet."
Zo liet de ploert ons tot 1 uur staan.
En liet ons zonder eten weer aan 't werk gaan.
We dachten: "Zo gauw gaan we niet dood."
"En hopelijk breekt hij gauw een poot."
Zo ging de middag ook weer om.
Jan dacht: "Vanavond barst de bom."
Zo gingen ze 's avonds naar de barak.
Mopperende op die ellendige trekzak.
Ze gingen weer staan in het gelid.
En dachten: "Flikkerde de Bult maar in die pit."

Maar wat je graag zou willen, dat krijg je lekker niet.
En je kijk effen als je de Bult weer ziet.
Zo stond hij dan weer voor de ploeg.
Gepest had hij nog niet genoeg.
Hij gaf een grote brul.
In zijn bult kwam toen een krul.
Hij deed weer erg poeslief.
Begon weer over die zwarte brief.
Maar niemand die het had gedaan.
Hij zei: "Dan blijven jullie staan."
Daar stonden ze te verrekken van de kou.
De ouwere zaten in het nauw.
De jongere dachten: "We hebben pech."
Want de Bochel ging weer weg.
Ze mochten natuurlijk nog niet roken.
Maar stiekum een bukshagje opgestoken.
Zo hadden we een uur gestaan.
Langzaam kwam de Bult weer aan.
De bukshag gauw weggestopt.
Nu gemaakt dat alles klopt.
Het begon weer van vooraf aan.
Met slot we moesten blijven staan.
De Bochel was weer gauw verdwenen.
De kou sloeg al naar onze benen.
Ze zijn maar rug aan rug gaan staan.
Anders waren ze van kou vergaan.
Tot overmaat van ramp werd het nog nat.
De Bult was het nog niet zat.
Want hij kwam terug.
Met de handen op zijn rug.
Hij had een grote gummi cape.
Zodat zijn bult nog groter bleek.
Hij liep fluitende voor ons heen.
Jan dacht hem ergens anders heen.
Dat hielp ook al geen zier.
Hij bleef waar hij was het dier.
De Bult was toen nog niet voldaan.
We moesten een meter uit elkaar gaan staan.
Hij werd toen helemaal niet bemind.
En dan die regen en die wind.
We werden allen doorwater nat.
En dan een hele dag geen eten gehad.

Jan was zo flauw als een kip.
Hij wenste de Bochel een klap op zijn lip.
Zo liet hij ons vier uur staan.
Maar op het laatst trok het niemand zich aan.
De Bult werd het toen zeker zat.
Al werd hij onder die cape niet nat.
Het lopen in die kou viel voor hem niet mee.
Na een poosje greinsde hij tevree.
Hij vroeg met een snauw, maar toch lief.
Naar de schrijver van die zwarte brief.
Er was niemand die zei:
"Hij is van mij."
We moesten weer in het gelid gaan staan.
In het donker is hij aan 't tellen gegaan.
Het klopte nog heel goed.
Toen zei hij met een zure snoet.
En lang gerekt.
"Ik laat jullie staan tot je verrekt."
Maar Jan dacht:"Niet getreurd."
"Het is nu gauw gebeurd."
Dat was ook het geval.
De Bult zei:"Luister wat ik je zeggen zal."
"Een ieder haalt zijn pan."
"Zo hard hij lopen kan."
"En dan vlug naar de keuken."
"Want mijn handen jeuken."
"Daar halen jullie gauw je eten."
"Dat vlug opgevreten."
"Dan in je krib."
"Of ik breek jullie allen een rib."
Zo gingen we ons eten halen.
En peinsde hoe we hem die dag zouden betalen.
Ze aten vlug.
Want de Bochel kwam terug.
Jan at met glunderde snoet.
Het eten smaakte hem buitengewoon goed.
Hij kroop gauw in zijn bed.
En daar begon de pret.
De Bochel kwam aan.
Ging in de deur staan.
Hij begon te schreeuwen en te brullen.
Je zag zijn bult gewoon gaan krullen.

Jan dacht: "Loop naar je ouwe vaar."
"Schelden krenk mij niet ene haar."
Eindelijk was hij uitgeraasd op de apen.
Dus konden de jongens gaan slapen.
De Bochel had er in de pé.
Geen van de jongens was met hem mee.
Al hadden ze gestaan, ook nog zo laat.
Geen had verraden zijn maat.
De andere dag was het al weer gesleten.
Maar heus nog niet vergeten.
Dat ze de vorige dag maar eenmaal hadden gegeten.
Zo ging hun leven voort.
Maar eenmaal komt de tijd.
Is de Bult zijn bochel kwijt.
En daarom met lachende snoet.
De rest maar tegemoet.
Zulke dingen zijn gauw gesleten.
Maar nog lang niet vergeten.

=====

HET BOMBARDEMENT

Jan was hevig aan de diaree.
Dat viel om den drommel niet mee.
Hij at een droge snee brood.
Wat er als water uitschoot.
Hij werd zo mager als een lat.
Het gaf niet hoeveel hij vrat.
Jan ging naar een ziekenhuis.
Daar was ook niet pluis.
Want iedere dag zat de Tommy in de lucht.
En Jan dacht met een zucht:
"Die diaree."
"Valt heus niet mee."
Zo had hij een week of acht.
In het ziekenhuis doorgebracht.
Daar ging al weer de alarmfluit.
Jan gauw zijn bed weer uit.
Hij trok zijn kleren aan.
En is naar buiten gegaan.
Daar stonden er nog meer.
In de verte gingen ze hard tekeer.
Zo stonden ze te praten.
Maar hielden de lucht in de gaten.
Jan dacht:"Als er wat gebeuren gaat."
"Moet ik waarschuwen mijn maat."
Dat was het hem juist net.
Die lag met koorts op bed.
Ook was er nog een kleine Russin.
Als er wat gebeurt moest die de kelder in.
Zo stond Jan dan op wacht.
Hij dacht:"Was het maar nacht."
"Dan was alles misschien voorbij."
"En zijn we hopelijk vrij."
Maar opeens gaf hij een grote zucht.
Wat was dat daar in de lucht.
Daar kwam een hele zwerm vliegtuigen aan.
Jan is gauw naar binnen gegaan.
Hij zei:"Joh maat stap uit je bed."
"Als het een beetje wil begint de pret."
Jan pakte de kleine Russin gauw beet.
Het werd hem op de kamer te heet.
Ondertussen had zijn maat zijn jas al aan.
Toen zijn ze gauw naar buiten gegaan.

Maar toen ze buiten kwamen.
Een run naar de kelder namen.
Ving 5 km bij hun vandaan.
Het bombardement aan.
Jan dacht:"Misschien loopt het nog mee."
"En zijn ze met het vliegveld tevree."
In zo'n kelder zitten is ook geen grap.
Daarom ging Jan kijken op de trap.
Daar zag hij de vliegtuigen zonder schromen.
Heel langzaam nader komen.
Het eerste vliegtuig liet los wat rook.
Jan riep aan zijn maat:"Hier beginnen ze ook."
Hij was van de kelder veels te bang.
Gauw gaan liggen al was hij lang.
Het waren nu helemaal geen grappen.
Daar vielen ze, wat een klappen.
De lucht werd van elkaar gescheurd.
Jan dacht:"Het is met mij gebeurd."
Daar viel er een vlak bij de barak.
De stukken vlogen van het dak.
Zand en grind vielen op zijn kop.
Maar toch hij keek nog even op.
Verderop vielen ze toen neer.
Alle mozes wat gingen ze tekeer.
Jan dacht:"Zat ik maar weer in 't kamp."
Maar toen zag hij niets meer als damp.
Hij ademde toen weer vrij.
Het bombardement was voorbij.
Jan rees op.
Sloeg het stof van zijn kop.
Maar opeens werd de omtrek vuurrood.
Wat een schitterende panorama bood.
Jan keek toen gauw.
Wat is dat nauw.
De rook verdween.
En daar scheen.
De zon doorheen.
Nu de schade opgenomen.
Jan is tot de ontdekking gekomen.
Dat na wat angst te hebben doorstaan.
Hij niet meer naar bed kon gaan.

De tafel, zijn bed en stoel.
Door elkander gegooid de hele boel.
Op zijn kamer was de deur en ruit.
Er finaal weg uit.
Het was nu toch gebeurd.
Dus verder niet getreurd.
Vele moffen keken naar de lucht.
En zeiden:"Wij nemen de vlucht."
"Want morgen komt de Tommy terug."
"En liggen wij misschien op onze dooie rug."
Weer andere keken kwaad.
Je weet net hoe dat gaat.
Er waren schreiende vrouwen.
Die nu voor een man of vrouw moesten rouwen.
De Hollanders dachten:"Eigen schuld."
"Had Hitler dan maar niet geduld."
Maar alles bij elkaar genomen.
Was er in een ogenblik veel narigheid gekomen.
Maar dat was zeker nog niet genoeg.
Juich vooral niet te vroeg.
Opeens:"Brand, brand,"klonk het overal.
Jan dacht:"Wat dat weer wezen zal."
Hij vroeg aan zijn maat:"Wat is er aan de hand."
"O," zei die:"Het ziekenhuis dat brand."
Nu moesten ze proberen zoveel mogelijk te redden.
Dus naar buiten gesmeten de bedden.
Zoveel mogelijk werd er uitgegooid.
Heel de grond die lag bestrooid.
In de keuken van het ziekenhuis.
Daar was het ook niet pluis.
De rook sloeg al naar binnen.
Jan's maat dacht:"Wat moeten we hier beginnen."
Daar zag hij brood en gebak.
Wat hij vlug in zijn zak stak.
Hij ging er mee naar Jan.
En ze vraten er heerlijk van.
Zijn maat zei:"Dat hebben we weer gehad."
"Eerlijk gezegd ik heb het gejat."
Jan zei:"Wim pas op."
"Wanneer ze het zien, kost het je kop."
Wim zei:"Dat mag hem niet hinderen."
"Als de moffen maar minderen."

Het ziekenhuis branden steeds maar door.
Boven was er niets meer te redden hoor.
Zo begonnen ze aan de z.g.n. voorraadschuur.
Dat duurde zowat een uur.
Wat je al niet zag.
Van alles kwam er voor den dag.
Spek, eieren, appels en peren.
Zelfs zeep om je te scheren.
De voorraadschuur was nog niet leeg.
Toen langzaam het dak in zeeg.
Vlug kwamen ze er allen uit.
Ondertussen arriveerde de brandspuit.
Jan was nu met helpen klaar.
Hij zocht zijn spullen bij elkaar.
In zijn koffer alles gestuwd.
Ook het gejatte brood er bij geduwd.
En toen maar afgewacht.
Waar ze moesten blijven die nacht.
Daar kwam de zuster al aan.
Jan is naar haar toe gegaan.
Ze zei tegen Jan:
"Hier blijven komt niets meer van."
"Maar stel je maar tevree."
"Je gaat straks met de auto mee."
"Naar een ander ziekenhuis."
Jan dacht:"Was ik maar thuis."
Zo zijn ze 's avonds vrolijk vertrokken.
Al waren ze 's middags geschrokken.
Ze waren dus op pad.
En zeiden:"We hebben geluk gehad."
Een wonder was het volgens Jan.
Dat zoiets bestaan kan.
Langzaam ging voor hun de tijd.
Ze dachten:"Waren we maar bevrijd."
Maar ze hadden allen goede moed.
Want met de oorlog ging het goed.

=====

DE EERSTE ERVARINGEN IN VUGHT

Het regende dat het goot.
Het landschap leek wel dood.
De trein reed met een flinke gang.
Jan was wel een beetje bang.
En hij dacht met een zucht.
"Nu ga ik dus naar Vught."
"Gezond kom ik er aan."
"Maar hoe kom ik er vandaan."
"Toch er uit komen doe ik altijd."
"Niet door de poort dan door de pijp."
Zo met een donkere lucht.
Stopte de trein in Vught.
De jongens zijn uit de trein gegaan.
En moesten drie aan drie gaan staan.
Een mof die ging al hard te keer.
Met burgers spreken mocht niet meer.
Zo gingen ze dan door de stad.
Op weg naar het beruchte gat.
De politie liep met een strak gelaat.
Zoals het moet, wanneer je naar Vught toe gaat.
Ze kwamen ook nog grietjes tegen.
Die lachten dan heel verlegen.
Jan lachte stiekum terug.
Achter een agent zijn rug.
Zo kwamen ze bij 't kamp.
Alle mozes wat een ramp.
Ze zagen nog meer gevangenen staan.
Die keken hun nieuwsgierig aan.
Daar kwam al een mof.
Met die vent hadden ze een sof.
Want als je het gesnauw niet verstond.
Kreeg je een schop onder je kont.
Zo'n schop met een laars.
Kwam gevoelig aan op je aars.
Een trap een klap al op je snoet.
Eindelijk stonden ze dan goed.
Zo nu kon het spul beginnnen.
Vijf tegelijk moesten er naar binnen.
Ze moesten afgeven portemonnee en ringen.
En al die soort dingen.
Ze zeiden:"Als je naar huis gaat krijg je 't terug.
Ze dachten:"Dan liggen we misschien op ons dooie rug."

Eindelijk waren ze alles kwijt.
Daar kwam alweer andere narigheid.
Ze gingen naar een ander gebouw.
Daar ging het helemaal niet gauw.
Jan wist niet hoe het heet.
Ze vroegen het hemd gewoon van z'n reet.
Hun mens zijn daar op.
Ze kregen nog niet de strop.
Daar kwam een vent die zei: "Hier,"
"Word je niet beschouwd als mens, maar als dier."
Gelijk werden ze een nummer en zie.
Jan was vier, vier, vijf, drie.
Zo dat was ook alweer geschied.
Maar gebeurd was het lang nog niet.
Daar liepen ze weer, over open terrein.
Want ze moesten bij een ander gebouw zijn.
Naar binnen, wachten in een gang.
Wat duurde alles toch vreselijk lang.
De eerste gingen in een kamer.
Met allemaal tralies voor de ramen.
Zo met bij het naar binnen gaan.
Zag Jan stapels kleren staan.
"Aha," dacht hij: "Zit dat zo."
"Pasklaar de kleren voor Jan en Ko."
De eerste kwam alweer naar buiten.
De jongens moesten zachtjes fluiten.
Ze hadden nooit geweten dat een man.
In een zebra veranderen kan.
Een wit en blauw gestreepte jas en broek.
Zijn sokken waren zoek.
Wel had hij klompsokken veel te groot.
Wat een belachelijk aanzicht bood.
Maar hij zei: "Niet getreurd."
"Jullie komen zo aan de beurt."
Na een kwartiertje moest Jan naar binnen.
En kon met hem het spul beginnen.
Jullie zult wel denken dat ik pog.
Maar heus het was al erg genoeg.
Want iedere jongen stond.
Binnen in zijn blote kont.
Jan moest zo ook gaan staan.
Ze reikten hun wat kleren aan.

Hij had wel niet veel tijd.
Toch even lachen bij al die narigheid.
De ene kreeg een nachtjapon.
Waar hij met zijn hele familie in kon.
Een ander een onderbroek met ene pijp.
Die was voor de lorre rijp.
Een derde had nodig een schaar.
Want die had een directoir.
Jan's hemd dat hing op de grond.
Zijn onderbroek was gemaakt voor een grote kont.
De blauw en wit gestreepte broek en jas.
Waren hem precies pas.
De mouw van zijn jas kwam tot zijn ellepijp.
En je kon een kwartje verdienen als je trapte op z'n broekspijp.
Eindelijk hadden ze allen een pak.
Ieder een zakdoek in z'n zak.
Verder waren ze alles kwijt.
En van hun sokken ook bevrijd.
Ze hadden klompsokken gekregen.
Maar die hielden de kou niet tegen.
Nu moesten ze klompen gaan halen.
Die hoefden ze ook al niet te betalen.
De klompen waren niet veel waard.
Zelfs nog te slecht voor de haard.
De mof die stond maar steeds te razen.
Daar durfde Jan niets aan te vragen.
Voor iemand met een kleine voet.
Waren de klompen al gauw goed.
Maar Jan had een grote poot.
Zodat hij niets op schoot.
Het ging de mof niet naar zijn zin.
Want Jan kwam de klompen maar niet in.
De mof maakte toen een grap.
Hij gaf Jan een ferme trap.
Jan nam er toen maar gauw een paar.
En dacht: "Ziezo ik ben klaar."
Zo kwam hij bij de andere terug.
Met een blauwe plek onder zijn rug.
Nu even zijn klompen aangetrokken.
Hij is toen wel geschrokken.
Het is geen gein.
Maar de klompen waren te klein.

Teruggaan kon hij niet meer.
Want de mof ging bij de klompen te keer.
Zo gingen ze daar dan weer vandaan.
En zijn naar barak 20 gegaan.
Jan was over zijn klompen niets tevree.
Hij sukkelde zo goed als het ging maar mee.
In de barak had de ene wat te vragen.
Een ander zat weer te klagen.
"Mijn klompen zijn te groot."
"Ik heb maar een kleine poot."
Jan zei: "Maak nu geen gein."
"De mijne zijn te klein."
"Het is met de klompen huilen."
"Maar laten wij ze ruilen."
Het ruilen dat viel mee.
Zo waren ze allebei tevree.
Toen dat was geschied.
Zag Jan dat iedereen de barak verliet.
Jan moest ook mee.
Daarover was hij niets tevree.
Want in dat zebrapak liep je al gauw.
Te bibberen van de kou.
Jan moest met al zijn maats.
Naar die grote open plaats.
Dat was het appél terrein.
En daar begon de gein.
Met tienen achter elkaar.
Dat deden ze allemaal.
Lachen moest Jan in het begin.
Hij stond tussen de ouweren in.
Want Jan zijn haar stond er nog op.
Maar die ouweren hadden allemaal een kale kop.
Zo werd het appél dan afgenomen.
Jan is tot de ontdekking gekomen.
Al doet een mof ook nog zo dom.
In een concentratiekamp lacht men er niet om.
Want doe je dat wel.
Dan is zo'n kamp een hel.
Na een uur te hebben gestaan.
Konden ze naar de barak toe gaan.
Daar kregen ze hun brood.
Waar niets van over schoot.

Want als je na 's morgens niet meer hebt gegeten.
Kan je wel drie pond brood opvreten.
Zo hadden ze hun brood dan op.
Toen kregen ze ook nog een kale kop.
Één voor één kwamen ze aan de beurt.
Maar daarom niet getreurd.
De wortel bleef nog staan.
Dus het haar groeide wel weer aan.
Zwart, wit en blond.
Alles lag op de grond.
De kapper deed goed zijn plicht.
Alle mozes wat een rot gezicht.
Zo had je nog een krullekop.
Even later stond er geen haar meer op.
Toen dat was geschied.
En Jan de barak verliet.
Zei een ouwere: "Ik ga naar bed."
"Want morgen begint de pret."
De nieuwe moesten blijven staan.
Zo konden de ouwere naar bed toe gaan.
Eindelijk lagen ze er allen in.
En maakten ze met de nieuwe een begin.
De jongens hun gezicht werd stroef.
Want er waren geen bedden genoeg.
Daar viel niets te redden.
Ze moesten met z'n drieen op twee bedden.
Jan kwam tussen twee ouweren in.
Dat was wel wat rot in begin.
Jan was gelukkig niet te vet.
Maar toch lag hij niet op een bed.
Hij lag met al zijn ribben.
Op de kanten van de kribben.
Tussen de kribben was een gat.
Waar Jan met zijn ribben boven zat.
Maar het mag hem niet hinderen hoor.
Al woei de wind er tussen door.
Zo is hij dan ingeslapen.
En om vier uur trokken ze aan de bel, de apen.
Een grote brul en een snauw.
Uit de bedden en een beetje gauw.
Vlug trok Jan zijn broek maar aan.
Met bloot bovenlijf naar 't washok gegaan.

Daar flink zijn kop en lijf gewassen.
Je moet je weten aan te passen.
Zijn slaapje heeft hem toen gezegd.
Hoe zijn bed moest worden goed gelegd.
Toen dat was geschied.
Te eten had Jan niet.
Is hij maar naar buiten gegaan.
En bij de andere gaan staan.
Hij dacht: "Zo begin ik dan vandaag."
"Al met een lege maag."
Maar opeens daar ging de bel.
Voor het ochtend appél.
Dit appél was zo afgenomen.
Daarna moest iedereen bij zijn werkgroep komen.
De nieuwe bleven staan.
Want die moesten exerceren gaan.
Ze moesten leren.
Op zijn Duits te marcheren.
Een medegevangenen moest hun zeggen.
Hoe ze voor een mof aan moesten leggen.
Ze moesten kijken met een effen snuit.
Recht vooruit.
De armen recht langs hun lijf.
Ze moesten lijken stijf.
Zo werd hun van alles geleerd.
Deed het per ongeluk maar niet verkeerd.
Want als de laars van een mof.
Je tegen de kont trof.
Dat voelde je heel goed.
Soms kreeg je ook wel een klap op je snoet.
Maar ook dat went.
Aan alles komt een end.
Zo zat Jan dus in Vught.
Te genieten van de Brabantse lucht.
Van lucht alleen kan je niet leven.
En moet je van iedere mof gaan beven.
Dan loop je liever vrij.
Met je vader door de wei.

=====

DE GEVOELIGE KLAP

't Was op een mooie maandagmorgen.
Dat de jongens zonder zorgen.
De poort uitmarcheerde.
De Bult en Pompey hun rug toekeerde.
Ze voelde zich aardig sterk.
Want ze gingen gelukkig weer naar 't werk.
Er is geen gotere ramp.
Als 's Zondags opgesloten te zitten in het kamp.
Ze kwamen vrolijk bij 't werk aan.
En wilde aan de arbeid gaan.
Maar Pompey was hun achterna gereden.
Liet ze weer aantreden.
Pompey was de Bult zijn maat.
Had gemeenheid nog in grotere graad.
Hij vroeg daarna op zijn gemak.
"Wie heeft er een zwarte brief in zijn zak."
"Die geeft hem dan aan mij."
"Dan is hij verder van straffen vrij."
Een paar gingen naar het loeder.
En gaven hem de brief bestemd voor hun moeder.
Ze moesten even apart gaan staan.
Daarna kon hij met de andere verder gaan.
Het brieven schrijven zou hij ze eens even afleren.
Hij begon ze allemaal te fouilleren.
Bij de eerste vier.
Vond hij geen papier.
Daar was de vijfde aan de beurt.
Na wat aan zijn kop te hebben gezeurd.
Begon hij hem te fouilleren.
De jongen moest zijn zakken omkeren.
Niets kwam er voor den dag.
Ze stikten zowat van de lach.
Niet werken dat vonden ze fijn.
Als het zoeken nu maar voor niets mocht zijn.
Maar bij de tiende.
Een brief onder zijn hemd ziende.
Steeg de woede van Pompey ten top.
Hij gaf hem een klap voor zijn kop.
Die keek hem, achter zijn rug, woedend aan.
Terwijl hij apart ging staan.
Zo kwamen ze dan één voor één.
Langs Pompey heen.

Zo ontfulselde hij hun 8 briefjes.
Bestemd voor moeder en hun liefjes.
Eindelijk was het dan voorbij.
Toen was er een wacht zo vrij.
Even naar Pompey te gaan.
En te zeggen, ze konden het verstaan.
Dat een van de braven.
Een papiertje had begraven.
Hij wees de jongen aan.
Die moest in de houding voor Pompey staan.
Pompey zei met een brul.
Ik krijg je wel smerige knul.
Tot je neervalt laat ik je draven.
Als je niet zegt waar dat briefje is begraven.
De jongen zei: "Ik had geen brief."
De soldaat snauwde: "Je liegt smerige dief."
Pompey keek de soldaat aan.
Die moest zeggen waar de jongen had gestaan.
Hij glunderde van pret.
Begon met zijn bajonet.
Te graven in de grond.
Waar hij niets vond.
Pompey brulde als een leeuw.
De soldaat zei met een geeuw.
"U zit op de verkeerde plaats."
"Zeker 20 centimeter er naast."
Daar vroete hij toen weer in de grond.
Tot hij jammer genoeg een briefje vond.
Hij rees zegevierend op.
Gaf de jongen een klap voor zijn kop.
Vroeg: "Waarom hij dat had gedaan."
"En niet recht door zee was gegaan."
De jongen zei gerekt en lang.
"Ik was bang."
Pompey liet horen een grote snauw.
Daar schoot zijn stevige klauw.
Recht vooruit.
Boven op de jongen zijn snuit.
De ringen aan zijn vinger kwamen hem goed te pas.
Die bezorgde ieder een diepe kras.
Op de jongen zijn snuit.
Het bloed stroomde er uit.

Daar stonden ze met 20 man.
Als je niets beginnnen kan.
Dan zit je wel verlegen.
Met nog vier soldaten tegen.
Ga dan maar niet tekeer.
Ze schieten je als honden neer.
Maar als de wens van de jongens was gebeurd.
Hadden de soldaten een dooie commandant betreurd.
Maar je bent machteloos.
En je weet niet hoe een poos.
Hadden ze het daar maar mee vergeten.
Maar 's middags kregen de briefschrijvers niets te eten.
En dat was nog niet eens zo'n biet.
Maar 's avonds ook niet.
Zo leefde ze dan maar voort.
Z.g.n. ongestoord.
Het kwam nu goed te pas.
Thuis wisten ze niet hoe het was.
Zulke dingen zijn wel gesleten.
Maar de Bult en Pompey lang nog niet vergeten.

=====